

## Kære Undervisningsudvalg

I Frederiksberg Lærereforening er vi meget begejstret over projektet om Fremtidens Skole og intentionen om den brede inddragelse af alle aktører i og om skolen. Vores vigtigste pointe i forhold til projektet er, at *alle* fagprofessionelle, der står i det konkrete skolearbejde med eleverne, skal kende projektet og have mulighed for at bidrage. De bør ikke først stifte bekendtskab med skoleplanen, når den skal implementeres. Det er måden at skabe ejerskab på. God skole er noget, vi laver sammen!

Det budskab bringer vi ind i projekts referencegruppe – og vi takker for inddragelsen heri.

Når vi henvender os til jer nu, er det, fordi vi har et par overordnede pointer i forhold til udvalgets egen drøftelse, som vi tillader os at bidrage med. D. 08.03.2021 skal udvalget have sin første temadrøftelse i forbindelse med Fremtidens Skole (jf. procesplanen fra udvalgsmødet d. 08.02.2021).

Vores pointer går på tværs af temaerne for drøftelserne, men hører nok mest til tema 1 og 2, samt i de fælles temaer om trivsel og almen dannelse. Vi håber, vores henvendelse på konstruktiv vis kan bidrage til at kvalificere udvalgets drøftelser.

## Hvad siger forskningen

Som bilag til undervisningsudvalgets punkt om temadrøftelser og revideret procesplan på mødet d. 08.02.2021 fandtes et dokument med titlen "Hvad siger forskningen".

Vi er selvfølgelig enige i, at undervisning bør tage udgangspunkt i de(n) nyeste viden, evidens, forskning og data. Lærernes praksis skal stå på et solidt grundlag af viden om fag og didaktik.

Dog er vi bekymrede for den fortsatte fremhævelse af John Hattie, som bilaget indeholder, fordi han i en dansk kontekst blev brugt som det altoverskyggende, legitimerende belæg for at indføre den målstyrede undervisning også her på Frederiksberg. Lad os slå fast: den målstyrede undervisning, og brugen af Johan Hattie i den sammenhæng var databaseret undervisning, metodeimplementering, forandringsproces, skole- og elevsyn *gone and done wrong*. Det skal for enhver pris ikke gentages!

Når det er sagt, er der mange fornuftige pointer i bilaget "Hvad siger forskningen".

Vi vil gerne slå et slag for, at visionsarbejdet om fremtidens skole også henter viden fra andre forskningsfelter:

## Livsmestring

Fx er man i forskning om ungdomsliv optaget af begrebet livsmestring. Det er man, fordi en voksende gruppe af unge mistrives. Grundene er bl.a. øget polarisering, den sociale arv, præstationskultur, en eksplosion af diagnoser og en øget andel af unge med angst og psykiske lidelser. Samtidig er der en stor gruppe af unge, som ikke får højere uddannelsesniveau på 9. klasse.

Denne udvikling drøftede undervisningsudvalget og tillidsvalgte fra Frederiksberg Lærereforening under temaet "hvordan lykkes vi med alle elever", da udvalget sidst besøgte foreningens internat i januar 2020.

Forskerne taler i forlængelse heraf om en ny udsathed blandt de unge, som ikke alene er knyttet til individet, men som handler om den kontekst, den unge kontinuerligt befinder sig i, og den relation, den enkelte har med sine omgivelser i et kompleks samspil med den samfundsmæssige udvikling og gældende konjunkturer. Med optagetheden af livsduelighed eller livsmestring forsøger ungdomsforskningen at pege på, at en gruppe af unge har meget lidt støtte til og meget få muligheder for at indgå i sammenhænge, hvor de lykkes.

At have fokus på livsmestring og det at skabe rammer for, at alle børn og unge får erfaringer med at lykkes, ser ud til at kunne styrke de unges mulighed for at klare sig, når de senere skal igennem uddannelsessystemet, hvor mange af de udsatte unge har store problemer med at gennemføre.

En væsentlig pointe, hvis man vil styrke de unges livsmestring, er, at det væsentlige ikke er et fag på skemaet, men en tilgang til den unge *gennem undervisningen*, hvor man insisterer på at få øje på noget, der ligger udenfor uddannelses- og arbejdslivet, men i stedet handler om fritidsinteresser og sociale kompetencer. Det er samtidig en tilgang, hvor man inddrager den unges perspektiv og den unges optagethed af arenaer, hvor der er meningsfuldt at lykkes. Man kan altså ikke, hvis man vil styrke den unge, direkte lære den unge at leve sit liv godt, men hjælpe den unge til at lykkes med eget projekt.

Skal dette overføres til skolen og vores arbejde med livsmestring medfører denne tilgang, at skole og lærer må følge elevernes optagetheder. Dvs. at arbejde med, at elever er i nogle sammenhæng, der inviterer til at lykkes, hvor eleverne oplever, at man mestrer noget. At klare sig handler derfor ikke kun om at få de rette karakterer, men om erfaring med at føre initiativer ud i livet, så det man gerne vil have til at ske, bliver til noget. Det har betydning både indholdet og for den måde, man må planlægge og gennemføre undervisningen på.

Frederiksberg Lærerforening foreslår, at fokus på livsmestring får en central plads i masterplanen. Vi skal lykkes med at give vores elever en tro på, oplevelser med og metoder til at lykkes i deres liv.

### **Evaluerings- og testkultur**

Som sagt mener vi, at lærernes praksis bør bygge på viden om, hvad der virker og er effektivt. Men en ensidig fokus på den målbare faglighed (fx afgangseksamen) bygget på viden om, hvad der er effektivt, er ikke nok. Det viser eksemplet med begrebet livsmestring.

Desuden er der også problemer med den testkultur, vi har i skolerne. I bogen *Jeg må være den dumme elev i klassen – når skolens børn evaluerer sig selv* fra 2020, beskriver forfatterne, hvordan skolens evalueringspraksis de seneste 25 år er gået fra at have fokus på undervisningens kvalitet (altså hvad læreren skal lave om) til at have fokus på elevernes læring (altså hvad eleven skal lave om). Dette hænger sammen med et både internationalt og dansk fokus på, at eleverne skal blive så dygtige som muligt, og selvevalueringen har vundet stort indpas efter læringsplatformene og den målstyrede undervisning blev implementeret efter skolereformen i 2013.

Gennem et studie konkluderer forfatterne, at især elevernes selvevaluering af læringsmål, fx gennem undervisningsplatforme, resulterer i, at nogle elever erfarer, at de ikke er gode nok til at honorere elevrollen. En anden konklusion er, at selvevalueringen, især når det gælder sociale eller personlige mål, går ganske tæt på elevernes privatsfærer, og at der tilsyneladende er sket et skred i, hvad der er for privat at gøre til genstand for evaluering i skolen. På den måde bliver det med "sig selv" som indsats, at eleverne reflekterer foran klassen, foran læreren eller skriftligt.

Det er ikke alle evalueringsformer, der har samme effekt på elevernes oplevelse, fx er logbog og portfolio en evalueringsform, der understøtter et kollektivt lærings syn. Bogen peger på, at der er evalueringsformernes natur og ikke de fagprofessionelles kompetencer, der er udfordringen, og foreslår i stedet en mere inkluderende evalueringsform, der har større fokus på, hvad der gør undervisningen god og læringsrig og relationsopbyggende. Evaluering med et snævert fokus op mål opnåelse harmonerer meget dårligt med differentieringsforskningens viden om, at kundskaber ofte erhverves og udvikles forskelligt og at metodemangfoldighed er et element i den gode undervisning.

Frederiksberg Lærerforening foreslår, at masterplanen forholder sig til evalueringskulturens negative sider, og hvordan skolen og systemet på den ene side kan få viden om elevernes faglige ståsted og progression, og på den anden side ikke konsekvent bygger undervisningen op om en evalueringspraksis, der har negative konsekvenser for især de svage og udsatte elever.

## God skole

Det har altså konsekvenser for eleverne, hvis vi har et for ensidigt fokus på de faglige resultater. Vi mener, at de ting, vi har peget på, på de forrige sider, i høj grad er på spil på skolerne også på Frederiksberg. Derfor foreslår Frederiksberg Lærerforening, at man skifter fokus fra "effektiv skole" til "god skole" for eleverne.

At lave god skole kan man sige meget om gennem evidensbaseret forskning, men man må også forholde sig til mere normative teorier og tanker, når man taler om hvad der er godt, når man ikke, kan sætte et endegyldigt lighedstegn mellem godt og det evidensbaserede effektive.

Fx siger den hollandske skoleforsker Gert Biesta sådan her: "*Det handler ikke om at fylde en spand, men om at tænde et bål*" ("den smukke risiko", Klim, 2013). Altså: målet med skolen er ikke at fylde lærerdom på eleverne (fylde spanden), men om at tænde livsgnisten/nysgerrigheden/virkelysten i eleven (bålet) og hjælpe eleven med at skabe sig selv. Det er et meget ambitiøst projekt. Biesta siger, at skolen danner på 3 forskellige områder: socialiserende, kvalificerende og subjektifikation (at blive et subjekt). De tre områder spiller sammen. At tro man kan sætte undervisningen på formel gennem evidensbaseret viden er forfejlet. Skolen har med mennesker at gøre. Det er i det møde, der foregår i undervisningen, i relationen mellem elev og lærer og mellem eleverne, at dannelsen foregår, og det sociale, det individuelle og det kundskabsmæssige spiller sammen på unikke måder fra kontekst til kontekst.

Frederiksberg Lærerforening foreslår, at masterplanen også skal indeholde et normativt bud på, hvad en den gode skole er. Ikke fordi vi skal smide *det der virker* ud med badevandet, men fordi det ikke kan stå alene. Og fordi der mange faktorer i den enkelte kontekst, i den enkelte klasse, der afgør, hvordan, det der virker, faktisk virker.

## Opsummering

- Bekymring for den fortsatte fremhævelse af John Hattie forskning, fordi den er tæt sammenkædet med målstyret undervisning.
- Forslag om at inddrage andre forskningsfelter, fx ungdomsforskning. Konkret foreslås det, at have fokus på livsmestring
- Forslag om at masterplanen forholder sig til de negative sider ved skolens testkultur
- Forslag om at masterplanen indeholder normative visioner om, hvad en god skole er.

## Litteratur:

### *Om ungdomsforskning*

- 2019, Görlich, Katznelson, Pless & Graversen: "Ny udsathed i ungdomslivet", Hans Reitzels Forlag
- 2019, Katznelson, Neomi: 'Unge på kanten uden job og uddannelse': <https://www.youtube.com/watch?v=Q6Gq1cKC7IM> Video (1.27 min), Bikubefonden
- 2021: 'Temamagasin om børn i udsatte positioner': <https://www.eva.dk/dagtilbud-boern/magasin-om-boern-udsatte-positioner>, Danmarks Evalueringsinstitut (EVA)

### *Om evalueringsformer*

- 2020, Grumløse, Kaas & Berg: "Jeg må være den dumme elev i klassen – når skolens børn evaluerer sig selv", Samfundslitteratur

### *Om god skole*

- 2014, Biesta, Gert J.J.: "Den smukke risiko", Klim
- 2017, Morsing, Ole (red.), Lærke Grandjean: "Uddannelse for en menneskelig fremtid", Klim